

Χιλιασμός. Αἵρεσις πιστεύουσα εἰς τὴν χιλιετῇ βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, τοὔτέστιν εἰς τὴν περίοδον καθ' ἣν, κατὰ τινας, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θὰ ἐπανέλθῃ νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. Ἡ ἐμφάνισις αὕτη τοῦ Χριστοῦ θὰ σημειωθῇ, κατ' αὐτοὺς, διὰ τῆς πρώτης ἀναστάσεως τῶν δικαίων, οἵτινες μέλλουν νὰ βασιλεύσουν μετ' Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἀντιχρίστου. Οἱ ὑποστηρίζοντες τὰς ἀπόψεις αὐτὰς ἀπεκλήθησαν χιλιασταί. Ἐχει γίνει παρὰ πάντων σήμερον ἀποδεκτὸν ὅτι αἱ ἀπόψεις αὗται ἦσαν ἐὰν ὄχι γενικαί, τοῦλάχιστον κοιναὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν. Ἡ πίστις αὕτη ἐβασίζετο ἐπὶ τοῦ Ψαλμοῦ πθ' (4 τοῦ ἐβραϊκοῦ), καθ' ὃν χίλια ἔτη εἶναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου ὡς μία ἡμέρα, συγκρινομένη μὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Μωυσέως ἀφήγησιν τῆς δημιουργίας. Αἱ ἕξ ἡμέραι τῆς δημιουργίας ἐλαμβάνοντο ὡς σημαίνουσαι 6.000 ἔτη μόχθου, ἡ δὲ ἐπακολουθήσασα ἐβδόμη (Σάββατον) ὡς σημαίνουσα χίλια ἔτη ἀναπαύσεως καὶ εὐτυχίας. Ἡ χιλιετηρὶς ἐμελλε νὰ εἶναι ἡ Σαββατιαία ἀνάπαυσις τῆς νέας δημιουργίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐν Χριστῷ. Πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόψεων τῶν οἱ χιλιασταὶ καταφεύγουν ἐπίσης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν κα' 1 - 6.

Ὁ Χιλιασμός ἐπεκράτησε κυρίως μεταξὺ τῶν ἐξ Ἰουδαίων χριστιανῶν, οἵτινες διетήρουν καὶ μετὰ τὴν μεταστροφὴν τῶν τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐβασίλευον ἐφ' ὅλων τῶν ἐθνῶν ὑπὸ ἓνα βασιλικὸν Μεσσίαν. Οἱ Ἑβριῶνται, οἱ Ναζαρηνοὶ καὶ οἱ Κερενθιανοὶ ὑπεστήριζον τὰς ἀπόψεις ταύτας καὶ ὁ αἵρετικὸς Μοντάνος μετὰ τῶν ὁπαδῶν του ἐθεώρουν ταύτας ὡς θεμελιώδη διδασκαλίαν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Τινὲς ἐκ τῶν πρώτων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὑπεστήριζον τὴν διδασκαλίαν ταύτην. Ὁ Παπίας, π. χ., ὁ Εἰρηναῖος καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς ἦσαν χιλιασταί, ὁ δὲ Παπίας ἐπεκαλεῖτο πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόψεων του τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεις. Αἱ ἐπιστολαί, ἐν τούτοις, τῶν Κλήμεντος Ρώμης καὶ Ἰγνατίου Ἀντιοχείας τηροῦν σιωπὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Ἰουστίνος ὁ μάρτυς, ὅστις ἔγραψε περὶ τὸν 2ον αἰῶνα, ἐπίστευεν εἰς τὴν χιλιετηρίδα. «Ἐγὼ καὶ ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ τῶν ὁποίων ἡ πίστις εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὀρθή», ἔγραφε,

«γινωρίζομεν ὅτι θὰ λάβῃ χώραν ἀνάστασις τῆς σαρκὸς καὶ χιλιετηρὶς ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἣτις θέλει τότε ἀνοικοδομηθῇ, κοσμηθῇ καὶ ἐπεκταθῇ ὡς οἱ προφηταὶ Ἰεζεκιήλ, Ἡσαΐας καὶ ἄλλοι προεφήτευσαν». Εἰς τὴν ἄποψιν ταύτην ἀντετάχθη ὁλόκληρος ἡ Ἀλεξανδρινὴ σχολὴ καὶ ἰδίᾳ ὁ Ὠριγένης, ὅστις ἐπίστευεν εἰς πνευματικὴν ὑπερκόσμιον ἐρμηνείαν τῶν Ἀποκαλύψεων. Παρὰ τοῦτο, ὁ Χιλιασμός ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ ὑποστηρικτὰς καὶ κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα, ἐν οἷς ὁ Τερτυλλιανός, ὁ Νέπως, ἐπίσκοπος Ἀρσινόης, καὶ ὁ Μεθόδιος, ἐπίσκοπος Τύρου.

Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα ὁ Ἱερώνυμος, ὅστις δὲν ἐπίστευεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν Χιλιασμόν, δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν καταδικάσῃ, λόγῳ τῶν πολλῶν προγενεστέρων τοῦ εὐσεβῶν καὶ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν οἵτινες ὑπεστήριζον τὰς χιλιαστικὰς ἀπόψεις. Ὀλίγον ἀργότερον ὁμοῦς ὁ Χιλιασμός ἤρχισε νὰ ἐξαφανίζεται. Καὶ ἐπανήλθε μὲν προσωρινῶς εἰς τὴν ζωὴν κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα, λόγῳ τῆς λαϊκῆς πίστεως ὅτι ἐπλησίαζε τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον ἐπανεῦρε τὴν παλαιὰν ἰσχύν του.

Κατὰ τὴν θρησκευτικὴν Μεταρρύθμισιν τοῦ 16ου αἰῶνος ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν ὁ Χιλιασμός, οἱ δὲ φανατικοὶ ὁπαδοὶ τοῦ ἐταύτισαν τὸν πάπαν μὲ τὸν Ἀντίχριστον, θεωροῦντες δὲ ἐπικειμένην τὴν πτῶσιν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίστευον ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ χιλιετὴς βασιλεία. Καὶ ὁ Λούθηρος ὁμοῦς καὶ αἱ μεταρρυθμιστικαὶ Ἐκκλησίαι ἐτάχθησαν κατὰ τῶν ἀπόψεων αὐτῶν. Παρὰ ταῦτα, ὁ Χιλιασμός ὑπεστηρίζετο ὑπὸ πολλῶν αἵρετικῶν καὶ θεολόγων κατὰ τοὺς 16ον καὶ 17ον αἰῶνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Βάϊγκελ καὶ ὁ Μοραβὸς ἐπίσκοπος Κομένιος ἐν Γερμανίᾳ, ὁ Ζυριὲ ἐν Γαλλίᾳ, οἱ Λαβαδισταὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ οἱ Τζόζεφ Μήντ καὶ Τζαΐν Λήντ ἐν Ἀγγλίᾳ.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μεγάλη ἀναταραχὴ προεκλήθη διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Οὐίλλιαμ Μίλλερ, ὅστις προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ διὰ τῶν Γραφῶν ὅτι ἡ δευτέρα ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐλάμβανε χώραν τὸ 1843. Οὗτος ὄχι μόνον προσεῖλκυσε περὶ ἑαυτὸν πολυαρίθμους χιλιαστὰς διαφόρων αἱρέσεων, ἀλλ' ἵδρυσεν ὁ ἴδιος τὴν αἵρεσιν τῶν ἀντιβεντιστῶν, περὶ ἧς βλ. οἰκείον ἄρθρον τῆς ἀνά χειρας Ἐγκυκλοπαιδείας. Βλέπων ὅτι ἡ ἔλευσις δὲν ἔλαβε χώραν τὸ 1843, καθώρισε ταύτην διὰ τὴν 22 Ὀκτ. 1844, χρονολογίαν προλεγομένην κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑπὸ τῶν προφητῶν. Καθὼς ἡ ἡμέρα ἐπλησίαζε χιλιάδες ἀνθρώπων ἐγκατέλειψαν τὰς ἐργασίας τῶν ἀναμένων τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Παρὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν ἀποτυχίαν, ὁ Μίλλερ ἐπέμενεν εἰς τὰς ἀπόψεις του, χωρὶς ὁμοῦς νὰ ὀρίσῃ πλέον χρονολογίαν.

Τὰς ἰδέας αὐτὰς διεκήρυξε τὸ 1870 - 1880 καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Τσάρλς Ταϊνζ Ρῶσσελ, δι' ὃ καὶ οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ἀπεκλήθησαν ἀρχικῶς Ρωσσελισταί, ἀκολούθως Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν καὶ τέλος Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Καὶ οὗτοι καθώρισαν διαφόρους χρονολογίας τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, ἀποτυχόντες φυσικὰ καὶ παύσαντες καὶ αὐτοὶ νὰ ὀρίζουν χρονολογίας. Καὶ τῶν ἀντιβεντιστῶν καὶ τῶν χιλιαστῶν αἱ ἀπόψεις βασίζονται ἐπὶ ἐσφαλμένων ἐρμηνειῶν τῆς Γραφῆς καὶ πλήρους ἀγνοίας τῶν χρονολογιῶν συγγραφῆς, ὡς καὶ τῶν συγγραφέων τῶν διαφόρων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Λόγῳ τῆς προσηλυτιστικῆς τῶν δράσεως καὶ κυρίως λόγῳ τῆς διδασκαλίας τῶν καθ' ἣν οἱ πολῖται δὲν πρέπει νὰ λαμβάνουν ὅπλα, οὔτε νὰ πολεμήσουν ἑστῶ καὶ ἐν ἀμύνῃ εὐρισκόμενοι, οἱ χιλιασταὶ διώκονται εἰς πολλὰς χώρας καὶ ἐν Ἑλλάδι.